

บทที่ 1

ความหมาย ความสำคัญ และความเป็นมาของมัคคุเทศก์

1. ความหมายของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ ตามความหมายในพจนานุกรม หมายถึง ผู้ชี้ทาง ,ผู้นำเที่ยว คือ มัคค+ อุเทศ (มัคค = ทาง อุเทศ = ผู้นำ หรือ ผู้อธิบาย) ¹

มัคคุเทศก์ ตามความหมายในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 หมายถึง ผู้นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่ หรือบุคคลโดยได้รับค่าตอบแทน ²

มัคคุเทศก์ ตามความหมายโดยทั่วไป จึงหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่นำพาผู้อื่นไปยังสถานที่ต่าง ๆ และแนะนำเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ ความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **Guide** นิยมนำมาใช้ในธุรกิจการเดินทางและท่องเที่ยว **มัคคุเทศก์** หรือ **Tour Guide** หรือ **Tourist Guide** จึงหมายถึงผู้นำเที่ยว คือ ผู้ที่พานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยแนะนำและให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้บริการ อำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

สำหรับต่างประเทศได้มีการเรียกชื่อ **Guide** ในหลายความหมายตามหน้าที่ ดังนี้ ³

Tour Guide ได้แก่ ผู้นำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในช่วงเวลาหนึ่ง

On Site Guide ได้แก่ ผู้นำชมสถานที่เป็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยว เช่น โบสถ์ สวนสนุก ปราสาท เป็นต้น

Docent หรืออาจเรียกว่า **Museum Guide** ได้แก่ผู้นำชมพิพิธภัณฑ์ โดยที่พิพิธภัณฑ์จะจัดเจ้าหน้าที่ของตนประจำตามห้องต่าง ๆ เพื่อคอยให้คำอธิบายแก่ผู้

เข้าชม หรือจัดเจ้าหน้าที่พาชมพิพิธภัณฑ์เป็นรอบตามเวลาที่กำหนด หรือรอจนผู้เข้าชมมีจำนวนมากพอ จึงจะนำชมพร้อมทั้งอธิบาย

City Guide ได้แก่ผู้อธิบายจุดที่สำคัญของเมือง โดยอธิบายอยู่บนรถ ขณะที่รถแล่นก็จะอธิบายสองข้างทางว่า มีสถานที่สำคัญ ๆ จุดไหนบ้างที่นักท่องเที่ยวควรทราบ ผู้ที่เป็น **City Guide** จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในสิ่งที่พูดและจะต้องผ่านการสอบเพื่อขอใบอนุญาตปฏิบัติงาน

Sightseeing Guide ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่ขับรถ และในขณะเดียวกันก็บรรยายจุดสำคัญ ๆ ขณะที่รถแล่นผ่านไปด้วย อาจกล่าวได้ว่า **Sightseeing Guide** ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับ **City Guide** เพียงแต่เพิ่มการขับรถด้วย เรียกมัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่ขับรถนำเที่ยวในเวลาเดียวกันว่า **Driven Guide** ถึงแม้ว่าจะเป็นที่นิยมกันทั่วโลก แต่ก็มีบางประเทศที่ห้ามไม่ให้คนขับรถ และมัคคุเทศก์เป็นคนเดียวกัน เช่น ออสเตรเลีย และ ไชปรัส เพราะการที่จะให้คนขับรถทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ด้วยในเวลาเดียวกันบางครั้งมีผลเสีย เพราะการขับรถจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และในขณะเดียวกันต้องอธิบายด้วย ทำให้งานแต่ละส่วนไม่เต็มที่ โดยเฉพาะบางครั้งเมื่อจอดรถ คนขับรถอาจจะต้องรออยู่ที่รถ ทำให้นักท่องเที่ยวขาดโอกาสที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตัวเมืองที่ผ่าน

Local Guide ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่บรรยายเรื่องราวต่าง ๆ ของเมืองเพราะถือว่าเป็นคนท้องถิ่น มีความรู้ทุกเรื่องของเมืองนั้น ไม่ว่าจะเป็นที่จอดรถแหล่งซื้อของจุดสำคัญของการท่องเที่ยว และสามารถจะพาคณะนักท่องเที่ยวเดินหลบหลีกฝูงชนที่คลาคล่ำตามแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็ว

Step on Guide หรืออาจเรียกว่า **Daily Guide** ได้แก่ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของเมืองนั้น เช่น ประวัติความเป็นมา ศิลปะ เรื่องราวท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่น นิยายพื้นบ้าน รวมถึงประวัติหรือข้อมูลของสถานที่เยี่ยมชม จะทำงานในหน้าที่วันละ 8 ชั่วโมง หรือน้อยกว่านั้น **Step on Guide** ก็คือ **Local Guide** หรือ **City Guide** นั่นเอง

Multiple - day Guide หรือ **Multi-day Guide** ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองนั้น และจะทำหน้าที่ในช่วงที่คณะนักท่องเที่ยวพำนักอยู่ที่เมืองนั้นนานกว่า 1 วัน คล้ายคลึงกับหัวหน้าทัวร์

นอกจากนี้ ยังมีมัคคุเทศก์ที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น **Mountaineering Guide**, **Bicycle Guide**, **Fishing Guide** และ **Rafting Guide** เป็นต้น

2. ความสำคัญของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการนำเที่ยวในธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์เป็นผู้ให้บริการที่มีโอกาสใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นบุคคลแรกที่นักท่องเที่ยวได้พบเมื่อเดินทางมาถึงจุดหมาย (Destination) ได้ทำหน้าที่ให้บริการตลอดระยะเวลาที่ท่องเที่ยว และเป็นบุคคลสุดท้ายที่จะกล่าวอำลาเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางกลับ มัคคุเทศก์จึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสร้างภาพพจน์และทัศนคติที่ดีงามตลอดจนความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ

มัคคุเทศก์จึงมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวดังนี้⁴

2.1 ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ย่อมมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ดังนั้นมัคคุเทศก์จึงต้องให้ความรู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว และการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการพักผ่อนหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน มัคคุเทศก์จะต้องสร้างบรรยากาศการนำเที่ยวให้มีชีวิตชีวาผ่อนคลายความเบื่อหน่าย เช่น การร้องเพลง เล่าเรื่องสนุก ๆ เล่นเกมส์ นันทนาการ เป็นต้น นอกจากนี้ โดยธรรมชาติของนักท่องเที่ยวมักต้องการความสะดวกสบายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จึงต้องอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว รวมทั้งดูแลสวัสดิภาพและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวโดยจะต้องคอยเตือนนักท่องเที่ยวในสิ่งที่ควรระมัดระวัง

2.2 ความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว

มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ให้ความรู้ในเรื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน ศาสนา หรือ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องสงวนรักษาไว้ เพราะหากทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้หมดสิ้นไป อุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมถึงมัคคุเทศก์เองก็ย่อมจะสูญสลายด้วย ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงมีความสำคัญต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยิ่งในด้านการให้ความรู้และชักจูงให้นักท่องเที่ยวร่วมอนุรักษ์ไม่ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งไม่กระทำความผิดกฎระเบียบ หรือ ข้ำพื่อศิลปกรรม

2.3 ความสำคัญต่อประเทศชาติ

มัคคุเทศก์มีความสำคัญต่อประเทศชาติในด้านการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในประเทศของเราและเดินทางกลับมาเยือน หรือช่วยเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีนั้นแก่เพื่อนฝูงญาติมิตรให้ทราบต่อไป นอกจากนี้มัคคุเทศก์ยังสามารถให้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ ของชาติได้อย่างถูกต้องด้วย

3. ความเป็นมาของมัคคุเทศก์

บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำทาง มีปรากฏตั้งแต่การเดินทางในยุคแรก ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีลักษณะของการดำรงชีวิตอย่างรวดเร็วมาแต่อดีต เพื่อแสวงหาถิ่นที่อยู่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และปลอดภัย แม้ว่าจะวิวัฒนาการรูปแบบของการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น โดยการตั้งถิ่นฐาน แต่สัญชาตญาณของการเดินทางยังคงมีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ให้กับชีวิต หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ที่จะนำมาซึ่งความพึงพอใจ

Dr. Erik Cohen แห่งมหาวิทยาลัย Hebrew นครเยรูซาเล็ม ได้กล่าวถึงความเป็นมาของมัคคุเทศก์ในประวัติศาสตร์ว่า แต่เดิมมัคคุเทศก์มีลักษณะเป็น Pathfinder และ Mentor⁵

Pathfinder หมายถึง ผู้นำทางที่มีความรู้ความเข้าใจในเชิงภูมิศาสตร์ นำทางเข้าไปในพื้นที่ที่ไม่เคยไป หรือไม่คุ้นเคย หรือดินแดนที่หวงห้าม ที่มีความยากลำบากที่จะผ่านเข้าไปได้

Mentor หมายถึง ผู้ดูแล หรือ พี่เลี้ยง จะมีความใกล้ชิดมากกว่า Pathfinder คือ จะทำหน้าที่ผู้ดูแลส่วนตัว (Personal Tutors) หรือเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาด้านจิตใจ (Spiritual Advisors)

ผู้นำทาง (Pathfinder) หรือ ผู้ดูแล (Mentor) มีบทบาทเป็นผู้นำการเดินทางท่องเที่ยว ในประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตก นับแต่ยุคอาณาจักรโบราณ (The Ancient Empires) เมื่อหลายร้อยปีก่อนคริสตกาล ที่เริ่มมีการเดินทางเพื่อเยี่ยมชมความงดงามที่ยิ่งใหญ่ของศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกในยุคโบราณ และ

เมื่อคริสต์ศาสนาเริ่มฟื้นฟูในยุคกลาง (The Middle Ages) มีการเดินทางเพื่อการจาริกแสวงบุญไปยังสถานที่สำคัญทางศาสนา รูปแบบของการเดินทางเริ่มพัฒนาไปสู่การเดินทางเป็นกลุ่ม (Group Tour) โดยมีผู้นำการเดินทางที่มีความรู้ความชำนาญในเส้นทางอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เดินทาง

ภาพลักษณ์ของมัคคุเทศก์ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในปลายยุคกลางต่อเนื่องถึงต้นยุคใหม่ (The Modern Ages) เมื่อมีการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) ก่อให้เกิดกระแสของการเดินทางของคนกลุ่มใหญ่ที่เรียกว่า Grand Tour เป็นการเดินทางที่มีเป้าหมายของการท่องเที่ยวชดเชยขึ้น กลุ่มนักท่องเที่ยวพากันเดินทางเยี่ยมชมและศึกษาศิลปวิทยาการต่าง ๆ หลายประเทศในยุโรป อาทิเช่น อิตาลี เยอรมัน และฝรั่งเศส เริ่มมีความต้องการผู้นำทางที่มีความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน มัคคุเทศก์ในยุคนี้จึงมาจากบุคคลหลากหลายอาชีพ ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วรรณคดี สถาปัตยกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น รวมทั้งสามารถพูดได้หลายภาษา

การปฏิวัติอุตสาหกรรม (The Industrial Revolution) ราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 19 มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการดำเนินชีวิตของประชากร นำไปสู่การขยายตัวของกลุ่มชนชั้นกลางที่มีโอกาสเดินทางและท่องเที่ยวมากขึ้น นักท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มชนชั้นสูงและผู้ที่มีรายเท่านั้น ประกอบกับการคมนาคมขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนาให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น ผู้คนนิยมเดินทางท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ จึงมีบทบาทในการบริการท่องเที่ยวมากขึ้น

ราวกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 โทมัส คูก (Tomas Cook) เริ่มจัดนำเที่ยวเป็นกลุ่ม (Group Tour) ในประเทศอังกฤษ โดยมีมัคคุเทศก์ที่ได้รับการฝึกอบรมจากบริษัท เป็นผู้นำเที่ยวและอำนวยความสะดวกระหว่างการเดินทาง นับว่า โทมัส คูก (Tomas Cook) เป็นผู้นำในด้านธุรกิจท่องเที่ยวและพัฒนาอาชีพและมาตรฐานของมัคคุเทศก์ หลังจากนั้นประมาณต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีการออกกฎระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ทั้งในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ ในยุโรป โดยกำหนดให้มัคคุเทศก์จะต้องมีความรู้ความสามารถในการที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมีการทดสอบก่อนที่จะออกใบอนุญาต รวมทั้งมีการฝึกอบรม ความรู้ บทบาทหน้าที่ของมัคคุเทศก์ให้กับผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนนานาประเทศต่างเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว รวมทั้งการฝึกอบรบมัคคุเทศก์ นับเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น

สำหรับประเทศไทย มัคคุเทศก์เริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีชาวต่างประเทศทั้งนักธุรกิจ นักวิชาการ นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องกับทางการ เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ประกอบกับสงครามเวียดนามมีผลให้ทหารอเมริกันจำนวนมากเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยพัฒนาและขยายตัว มีความต้องการผู้ที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษมากขึ้น หน้าที่มัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ แม้ว่าสงครามเวียดนามจะสิ้นสุด แต่ยังคงมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมาจากหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งนี้เนื่องจากคุณค่าและความงามของทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นที่เลื่องลือ

ในระยะแรก มัคคุเทศก์จะมาจากผู้ที่มีความสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี โดยไม่คำนึงว่าจะต้องมีพื้นฐานความรู้อื่นใด ต่อเมื่อมีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2502 จึงได้เริ่มพัฒนามาตรฐานของมัคคุเทศก์ ด้วยการจัดอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์เป็นครั้งแรกที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2504 และได้ขยายความร่วมมือไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการจัดอบรมมัคคุเทศก์ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยกำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรมต้องจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย แต่ปรากฏว่าผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่มีใจไปประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ และผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ก็ยังไม่สนใจที่จะเข้ารับการอบรมมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2520 สำนักพระราชวังได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการเบิกขมพระราชฐานโดยให้มีการขอบัตรอนุญาต ซึ่งจะต้องใช้ประกาศนียบัตรมัคคุเทศก์ที่ผ่านการอบรมจากสถาบันระดับอุดมศึกษารวมกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหลักฐานในการขอบัตรอนุญาต ทั้งนี้เพื่อให้การนำชมและบรรยายเป็นไปด้วยความถูกต้อง นับแต่นั้นมาการอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์เริ่มมีความคึกคัก เป็นสำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ เพราะพระบรมมหาราชวังและวัดพระศรีรัตนศาสดารามนับเป็นสถานที่

สำคัญและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะต้องมาชมเมื่อเดินทางมาเยือน กรุงเทพมหานคร

หลังจากยกฐานะจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) เป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ได้มีการออกพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและควบคุมการประกอบธุรกิจนำเที่ยว และอาชีพมัคคุเทศก์ให้เป็นระเบียบและได้มาตรฐาน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2535 เป็นต้นมา ซึ่งในส่วนของมัคคุเทศก์ กำหนดให้ผู้ที่ประกอบอาชีพมัคคุเทศก์จะต้องได้รับใบอนุญาต โดยผู้ที่ยื่นขอรับใบอนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ พ.ร.บ. กำหนด อาทิเช่น จะต้องมิใช่สัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ และต้องได้รับวุฒิปริญญาตรีผ่านการอบรมวิชามัคคุเทศก์เป็นคุณสมบัติหลัก เป็นผลส่งเสริมให้สภาพและมาตรฐานของมัคคุเทศก์สูงขึ้น มัคคุเทศก์ในปัจจุบัน จึงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและมีความรู้ที่เกี่ยวข้องต่อการประกอบอาชีพมัคคุเทศก์

4. ประเภทของมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์อาจแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยว หรือตาม พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535

4.1 มัคคุเทศก์ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยว⁵

(1) มัคคุเทศก์นำเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทย เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า Inbound Tour ซึ่งรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย มัคคุเทศก์ประเภทนี้ต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศในขั้นใช้งานได้ และสามารถปฏิบัติงานนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

(2) มัคคุเทศก์นำคนไทยไปท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า Outbound Tour ซึ่งนำคนไทยไปท่องเที่ยวต่างประเทศ มัคคุเทศก์จะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลอำนวยความสะดวกทุกอย่างในระหว่างการเดินทาง และทำหน้าที่ประสานงานกับบริษัทนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ของท้องถิ่นในประเทศที่ไปเยือน ในด้านการเดินทาง ที่พัก อาหาร และการนำชมสถานที่ต่าง ๆ บทบาทของ

มัคคุเทศก์ประเภทนี้จึงมีลักษณะเป็น ผู้นำการเดินทาง(Tour Leader)หรือล่าม(Interpreter) มากกว่าเป็นผู้อธิบายนำชมสถานที่เสียเอง เนื่องจากกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์เมื่ออยู่ในประเทศของเขา

(3) มัคคุเทศก์นำเที่ยวให้แก่คนไทยภายในประเทศ เป็นมัคคุเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยวประเภทที่เรียกว่า 'Domestic Tour' ซึ่งนำนักท่องเที่ยวคนไทยไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ มัคคุเทศก์ประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศดีเหมือนอย่าง 2 ประเภทแรก

4.2 มัคคุเทศก์ตาม พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.

2535

(1) มัคคุเทศก์ทั่วไป หมายถึงมัคคุเทศก์ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานนำเที่ยวครอบคลุมในทุกสาขา สำหรับนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

(2) มัคคุเทศก์เฉพาะ หมายถึงมัคคุเทศก์ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับงานนำเที่ยวเฉพาะสาขา เช่น สาขาประวัติศาสตร์ โบราณคดี และการนำเที่ยวป่า เป็นต้น อันเป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ที่มีความสนใจในสาขานั้น ๆ ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ

นอกจากจะแบ่งประเภทของมัคคุเทศก์ตามลักษณะของธุรกิจนำเที่ยว หรือตาม พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 มัคคุเทศก์อาจแบ่งเป็นมัคคุเทศก์อิสระ (Free Lance Guide) และมัคคุเทศก์ที่สังกัดบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์อิสระ หมายถึง มัคคุเทศก์ที่ไม่สังกัดกับบริษัทนำเที่ยว แต่จะทำงานอิสระหรือทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยวบริษัทใดก็ได้เป็นครั้งคราว ส่วนมัคคุเทศก์ที่สังกัดบริษัทนำเที่ยวจะทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยว บริษัทใดบริษัทหนึ่งเท่านั้น โดยเป็นมัคคุเทศก์ประจำของบริษัทนำเที่ยว

เชิงอรรถ

¹ เปลื้อง ณ นคร. พจนะ - สารานุกรม ฉบับทันสมัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522 . หน้า 353.

² พระราชบัญญัติ ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535. หน้า 2.

³ พวงบุหงา ภูมิพานิช. การจ้ดนำเที่ยว. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2539 . หน้า 227 - 228.

⁴ ชำนาญ ม่วงทิม. “สถานภาพของอาชีพมัคคุเทศก์ในปัจจุบัน.” คู่มือมัคคุเทศก์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537 หน้า 4-5.

⁵ Kathleen Lingle Pond, The Professional Guide. New York : Van Nostrand Reinhold. 1993. P.2.

⁶ ไพฑูรย์ พงสะบุตร และวิลาสวงศ์ พงสะบุตร. คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์. พิมพ์ครั้งที่ 3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. หน้า 8-9.